

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who removes sleep from my eyes and slumber from my eyelids.

One should not respond "Amen" here, for it is part of the longer berachah which follows.

וידי And may it be Your will, Lord our God and God of our fathers, to accustom us to [study] Your Torah, and to make us cleave to Your commandments. Do not bring us into sin, nor into transgression or iniquity, nor into temptation or scorn; and may the evil inclination not have mastery over us. Keep us far from an evil person and an evil companion. Make us cleave to the good inclination and good deeds; and compel our inclination to be subservient to You. Grant us this day and every day, grace, kindness and mercy in Your eyes and in the eyes of all who behold us; and bestow bountiful kindness upon us. Blessed are You Lord, who bestows bountiful kindness upon His people Israel.

ידי May it be Your will, Lord my God and God of my fathers, to protect me this day and every day from insolent men and from impudence; from a wicked man, from an evil companion, from an evil neighbor and from an evil occurrence; from an evil eye, from a malicious tongue, from slander, from false testimony, from men's hate, from calumnious charges, from unnatural death, from harsh diseases and from misfortune; from the destructive adversary, from a harsh judgment, from an implacable opponent, whether or not he is a member of the Covenant, and from the retribution of gehinom.

Sidur HaRav:

One must be extremely scrupulous concerning the Blessings of the Torah. It is forbidden to utter any words of Torah before these blessings are recited. One who has slept at night recites them upon rising any time after midnight; if he was awake all night, he recites them when day breaks, just like all the other morning blessings.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has sanctified us with His commandments, and commanded us concerning the words of the Torah.

ברכות השחר
פְּרוּך אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הַשָּׁמַיִם, הַמַּעֲבִיר
לַיָּמָה מַעֲרִי וְהַמְנַמֵּם מַעֲפָעָפִי:
(ש"י ריב) ואין לענות אמן אחר המערי שנה מערי קודם יהיה ויצונו מפני שיהיה ברכה אחת אורכת שתיים
ברוך הממית בברך:

words out 85

וידי רצון מִקְפָּדֶךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שֶׁתַּרְוֵנוּ לְפָנֶיךָ וְתַרְוֵנוּ וְתַרְוֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ,
וְאַל תִּמְרָאנוּ לֵאלֹהֵי תַמְסָא וְלֵאלֹהֵי לֵידי עֵבְרָה
וְעוֹן וְלֹא לֵידי נְסוּן וְלֹא לֵידי בְּיוֹן וְאַל יִשְׁלַט
בְּנוּ יַעַר יַעַר וְהַחֲזִיקנוּ מֵאַדָּם לֵעַד, וּמֵהַבֵּר
רַע, וְהַפְּקֵנוּ בְּיַעַר מֵאֵב וּכְמַעֲשֵׂים מֵזִכִּים,
וְכוֹת אֶת יַעֲרֵנוּ לְהַשְׁתַּעֲבֵר לָךְ, וְהַתִּינוּ הַיּוֹם
וְכָל יוֹם לְחַן וְלְחֶסֶד וְלְרַחֲמִים בְּשַׁעֲרֶיךָ וּבְשַׁעֲרֵי
כָּל רוֹאֵנוּ, וְהַמְנַמְנֵנוּ חֲסִדִים מֵזִכִּים. פְּרוּך
אַתָּה יי הַמְנַמֵּם חֲסִדִים מֵזִכִּים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:
וְדִי רָצוֹן מִקְפָּדֶךָ יי אֱלֹהֵי וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵי שְׁתַּעֲבֵלֵנוּ הַיּוֹם
וְכָל יוֹם מַעֲרֵי פְּנִים, וְמַעֲזוֹת פְּנִים, מֵאַדָּם רַע,
וְהַחֲבֵר רַע, וְהַשִּׁבְךָ רַע, וְהַפְּנֵנוּ רַע, מֵלִישׁוֹן
הָרַע, מִבְּלִישְׁנוֹנוֹת, מִשְׁנֵנוֹת שִׁכָּר, מִשְׁנֵנוֹת תַּפְּרוֹת,
מֵעֵלְיָלָה מִבִּישְׁנוֹת, מֵחֲלָיִם רָעִים, וּמִמַּקְרִים רָעִים,
וְהַשִּׁבְךָ מִשְׁחָתוֹת, מִדִּין קִשְׁרָה וְהַמְבַלְדִין קִשְׁרָה בְּיָדֶיךָ שְׂחָתוֹת
בְּנִפְרִיָה, וְדִין שְׂאֵנוּ בְּנִי כְּרִית. וְהַחֲבִינָה לֵשָׁל גְּוַהֲנָם:

פְּרוּך אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מִלְּךָ הַשָּׁמַיִם, הַמַּעֲבִיר
לַיָּמָה מַעֲרֵי וְהַמְנַמֵּם מַעֲפָעָפִי:
ברוך הממית בברך:

והערה

2

פנים ופנים פנים
 פנים ופנים פנים
 פנים ופנים פנים
 פנים ופנים פנים
 פנים ופנים פנים
 פנים ופנים פנים
 פנים ופנים פנים
 פנים ופנים פנים

שתוא בני אדמת תורה ויראת שמים היום שתמלא לנו את כל משאלות לבנו לשובה רבי כהן צלוחת אפר
 רבי יודי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותינו שתעלה עלינו פנים ומעלות פנים מאדם רבי ומפגע רע עלינו
 רע צדק רע משכן רע ומשכן המשהו צדק קשה ומפעל דין קשה לין שרוא בן ברית לין שאנו בן ברית
 ואני דקייני קנינו עליו דרבי רב ספרה בחר צלוחת אפר רבי יודי רצון מלפניך ה' אלהי שרשים שלום
 בפמליא

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתעלה עלינו פנים
 ומעלות פנים מוצר רע ומשכן רע ומחבר רע ומפגע רע ומדין
 קשה ומפעל דין קשה בין בן ברית ובין שאינו בן ברית.

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתעלה עלינו פנים ומעלות
 פנים (כ"ש) מוצר פנים ומעור פנים) מאדם רע ומחבר רע ומפגע רע ומדין
 רעה מוצר דרע משמן המשהו מדינה של נדחים מדין קשה ומפעל דין קשה בין בן ברית
 ובין שאינו בן ברית.

(2)

מעלה
 פנים
 ||

מעור
 פנים

מעור
 פנים

כוי' שהם ממש נגד חיי שמהן שבשירת הים וחיי שמהן שיש בחיי פסוקים של יהי כבוד עיי"ש ומשם תבינהו לכאן עכ"ל. ושם בענין החיי שמהן שביהי כבוד כתוב בהגהות מהר"ן (פ"ע"ח שער הזמירות פ"ד) בזה"ל יש לומר ג"כ פסוק רבות מחשבות כוי' (לאפוקי קצת אנשים שמדלגין זה הפסוק שלא יהי י"ט שמות) שהרי עם זה הפסוק מכוון קל"ז תיבות והשם שיש יותר מן חיי שמות הוא כמו ברכת המינים שאינה בכלל החיי ברכות עכ"ל.

(יג) ואתנת בהו סימנא: א) ברכת הנותן ליעף כח היא ברכה עשירית מן סדר היום (המפיל). ב) ברכת ולמלשינים היא ברכה עשירית בתפלה כי שלש ראשונות שהם של שבח והודאה נחשבות כאחת (שו"ע סימן קי"ד סעיף ח') (ועיין בשער הכונות אשר ברכת ולמלשינים היא בכתר שבה ואחר הברכה הזאת מן ברכת על הצדיקים סדר העשר ספירות באופן אחר עיי"ש). ג) בחיי פסוקים של יהי כבוד הפסוק רבות מחשבות שהוא כנגד ברכת המינים הוא פסוק עשירי (כי מלך מלך ימלוך איננו פסוק בפ"ע רק מיוסד מן ג' פסוקים לכוונה מיוחדת). ד) בשירת הים כל השמות הם שמות הוי' לבד העשירי הוא אד' כוננו ידיר. (תושב"כ נקראת הוי' ותושב"ע"פ אד' ילקוט ראובני פ' האזינו בשם מדרש פליאה גם מלכות פה תושב"ע"פ קרינו לה). ה) בתהלים פרשת למה ה' תעמוד ברחוק שהיא נגד האומרים לית דין ולית דיין היא פרשת עשירית (היינו אחר שתקנו בתפלה את ברכת המינים וחלקו אשרי האיש ולמה רגשו לשתי פרשיות (עייין לקמן ענין ד' מזמורי תהלים שבערבית יו"כ) נעשית פרשה למה ה' תעמוד ברחוק פ' עשירית).

(יד) ויהי רצון שתרגילנו (ברכות דף ס' ע"ב שבת ל' ע"ב) בגמ' היא בלשון יחיד שתרגילני ביו"ד וכאן היא לשון רבים שתרגילנו בו"ז. הוא כמו תפלת הדרך שבגמ' היא לשון יחיד ואחר שאמר אב"י (ברכות כ"ט ע"ב) לעולם ישתף אינש בהדי צבורא יסודה

בסדור בלשון רבים (אלי' זוטא סימן מ"ו) וכן הוא בשו"ע סימן קי"ד שברכה הקבוע לרבים יאמר בלשון רבים אפי' הוא יחיד.

(טו) ויהי רצון שתצילני (ברכות ט"ז ע"ב שבת ל' ע"ב) ומותר לאמרו בשבת שתקנת חכמים הוא (ירושלמי שבת פט"ו קרבן העדה ד"ה טופס הברכות תוס' ברכות מ"ח ע"ב) הרש"ל (שו"ת רש"ל סימן ס"ד) לא הי' נוהג לומר בשחר אחר ברכת הגומל חסדים טובים היה רצון הזה אלא הי' נוהג לאמרו אחר אלהי נצור שאומרים אחר התפלה מפני שזהו היה רצון שהי' אומר רבינו הקדוש בטר צלותא. אבל בסדור רב עמרם גאון מסודר כאן אחר ברכת הגומל חסדים טובים הרי שזהו מנהג קדמון מן הגאונים וכפי שהוכחנו לעיל שתקנו טופס הברכה מעביר שנה כעין תפלה דאורייתא לכן נכון לומר אחריו היה רצון שהי' אומר רבינו הקדוש אחר התפלה כמו שלאחר תפלת י"ח נהגו לומר אלהי נצור שהי' אומר מר ברי' דרבינא בטר צלותא. בגמ' היה רצון הזה בלשון רבים ואדמו"ר כתב בסדור בלשון יחיד. מובן הטעם משום דרבינו הקדוש הי' אומר בטר צלותא ומסתמא הי' בצבור אבל אנחנו אומרים אותו בין ברכות השחר ומדלא הי' ברכה הקבוע לרבים אומרים בלשון יחיד (שו"ע אדמו"ר סימן קי"ד). התיבות ומדינה של גיהנם לא נמצאו כאן בגמ' רק כן הוא הגירסא בסדה"י ובשער השמים משל"ה.

(טז) ברכות התורה (ברכות י"א ע"ב ב"מ פ"ה ע"ב נדרים פ"א ע"א מס' סופרים פ"ב) מסודרים כאן אחר כל ברכות השחר וכן הוא בסדור רב עמרם גאון וברמב"ם ותניא רבתי בשם רב נטוראי גאון ובאבודרהם ובסדה"י. דפלוגתייהו דאמוראי הוא רק למשנה ולתלמוד ולמדרש אבל לברכות שבח והודאה ושאלת צרכיו אין

צריך לברך לכן מותר לברך קודם ברכות התורה.

(יז) אלו דברים שאין להם שם חולין קל"ז ע"ב התפלה).

(יח) אלו דברים שאדם אוכל חולין קל"ז ע"ב ש קדושין ל"ט ע"ב רמב"ם סדר שו"ת רש"לי סימן ס"ד שמבא הגרסאות ועיין בסדר היום הזאת.

(יט) ובין איש לאשתו. בל"א לא נמצאו התיב בסדר היום ובשער השמים מ הלשון הזה גם בתד"א פ"ג לע מביא זה הלשון בין אדם לחת לאשתו.

פרק ב

הקדמה הלכות צצית ותנ

(א) הקל קול יעקב. מסודו השחר. ידוע בשם

סבא קדישא המפורסם בע שפאלער זיידע ז"ע שכשראה את הסדור הזה אמר להפליא א ז"ל בזה"ל דרך המחברים ל הקדמה שלהם ואח"כ את גון הקדוש הזה סדר תחלה מודה והודאות להשי"ת ואח"כ ההקדמה הזאת היא כולה דברי

(ב) בשו"ע אדמו"ר סימן פסק כהב"י שצריך להרחיק הנקב משפת שיש מן קשר אגודל עד סוף

גם בשבת הגי' כן ע"פ הג' הר"פ.

גם בשו"ת מהר"מ שיק

סדר שחרית של חול ופירושה

מג

אדם משינתו רוחץ פניו ידיו ורגליו כהוגן ומתחיל ומסדרן וכל יחיד ויחיד חייב בהן. וכתב הרשב"א הא דאמרינן בפ' הרוואה (סב, ב) כי מיתער לימא הכי אלהי נשמת וכו' דמשמע שאינו צריך ליטול ידיו דהא אמר אחר כולן כי משא ידיה וכו' מ"מ צריך לנקות ידיו ברחיצת מים או בצרורות או בכל דבר המנקה. וה"ר יהודה ב"ר ברנוליי ברצלוני כתב דלאו למימרא שצריך לברך כל שיעשה כך אלא בעת שיזדמן לו לברכן ביחד. וכן כתב ר"י שאם לא שמע קול התנגול כגון שהי' בדרך מברך שאין הברכה על התנגול אלא על האורה שמבחינ התנגול ונהנה מן האורה והוא הדין בכולם. והרא"ש כתב וכל אותן ברכות שהן להנאתו כמו מלביש ערומים ושעשה לי כל צרכי אם אינו נהנה מהם כגון ששוכב על מטתו ערום או שהולך יחף אינו מברך אותם והאידיג נהיגי לברך אלו הברכות אחר שנטל ידיו דכל זמן שאין ידיו נקיות אינו יכול לברכם על הסדר. והא דאמרינן (פסחים ז, ב) כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן היינו ברכת המצות שאומר בהן וצונו צריך לברך להקב"ה תחלה על מה שצונו וקרבתו לעבודתו אבל ברכה שהיא של הודאה ושבה כגון אלו יכול לברך אחר כן. ומיהו מלשון שסדרן בגמ' משמע שיכול לברך כל אלו הברכות קודם נטילת ידים וזהו סעד לדברי שלא תקנו לברך על נטילת ידים אלא לקריאת שמע ולתפלה עד כאן דבריו.

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתצילני היום ובכל יום מעזי פנים. פירוש מאנשים עזי פנים שלא יתריסו כנגדי ויוציאו עלי לעז של פסול. ומצוות פנים שלא אעזו גם אני פנים כנגד אחרים כי עז פנים לגיהנם (אבות ה, ב). מיצר רע פירשנוהו. ומשכן רע כדי שלא נלקה עמו. ואמרו רבותינו (אבות א, ז) הרחק משכן רע. ומצאנו כתוב (דה"א יב, לב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים ובמה זכו לתורה בשכונת משה רבינו ע"ה (עי' במד"ר קרח ה'). ובני ראובן דתן ואבירם לקו בשכונת קרח ותבלעם הארץ מכאן אמרו רבותינו אוי לרשע ואוי לשכנו וכתוב סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם (במדבר רבה שם). ומחבר רע כדי שלא אלמוד מעשיו הרעים ואמרו רבותינו (אבות א, ז) ואל תתחבר לרשע וכתוב (משלי כב, כד) אל תתרע את בעל אף ואת איש חמות לא תבא פן תאלף אורחותיו ולקחת מוקש לנפשך. ומפגע רע הם קורות הזמן ותחבולותיו והפסוק קרא אותם (משלי כז, א) ילד יום. ומדין קשה ומבעל דין קשה לשון חכמים הוא. בין שהוא בן ברית ובין שאינו בן ברית פי' בין שיהיה יהודי שהוא מהול בברית אברהם בין עכו"ם שאינו בעל ברית.

בא"י אמ"ה אקב"ו על דברי תורה והגית בו יומם ולילה כך אומרים בספרד. ויש מקומות שאומרים לעסיק בדברי תורה ומנהג ספרד יותר נכון שכולל עסק הלמוד ועשיית המצות וכן כתב אבן הירחי. ונהגו ישראל להתנועע בשעה שקורין כי כשנתנה התורה נרתעו כלם שנאמר (שמות כ, טו) וירא העם וינועו וכתוב כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך להודיע כי הוא וכל עצמותיו עוסקים יחד להלל ולשבח לשם: הערב נא י"י אלהינו כתב רבינו תם שאין זה כי אם סיים ברכה ראשונה וצריך לומר והערב נא ב"ו. וראיתו לפי שכל מקום שהברכות קצרות ואפילו ברכה

[יא] מסכת ברכות פז
[יב] מסכת ברכות יא

וכך כתב גם הר"ר בר יקר, אלא שהוסף שמכוין שיש 'מצוה' לרחוץ הפנים לכן תיקנו ע"ז ברכה זוה לשוננו, ומצוה היא לרחוץ פניו במים ולא יהיה כחשך משום "כל פועל ה' למענהו", והכי הוא בשבת (נ): ולכך מברך. ועוד מצוה היא ע"ש "אל תחת שנת לעינד לעפעפך תנומה", ע"כ"ל.⁷

עון. נמוז: נסיון. דכר עזירה. שאל לא אללים להסגנר: ורחקני מאדם רע. שלא ללמד ממעשיו הרעים: ודבקני ביצי המוט. ללכת בדרך הטוב והישר: גומל חסדים טובים. מחסדי הקב"ה, שמחזיר בנזקך את הנשמה חסדה ורגועה. אע"פ שהיטה נעצד עייפיה:

[יא] בחר צלותיה אמר הכי. אחר התפילה היה מנקס: מעי פנים. שלא יתגרו נ"י: ומעוות פנים. שלא יולאו עלי לעו ממוזות: מיצר הרע. גשעה שיואל לישא וליתן עס בני אלס: מחבר רע. שלא אלך גדרכיו המקולקלים: ומשמן המשחית. אויב מזל: בן ברית. יסודי: שאינו בן ברית. שאינו מהול:

[יב] השכים לשנות. קס בנזקך ללמוד ועדיין לא בירך ברכת המורה: לברך. ברכות המורה: שכבר נפטר באהבה רבה. שיש זה מעין ברכת המורה. ומן כללנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי הלמוד מורחק ומלמדסק חקי לזנוק: למקרא. מורה שצנכת שהיא ניתנה מפי הקב"ה: פדרשו. הוא קרוב למקל

ולא לידי עון ולא לידי נסיון ולא לידי בויזן, וכוף את יצרי להשתעבד לך, ורחקני מאדם רע ומחבר רע, ודבקני ביצר טוב ובחבר טוב בעולמך, ותגני היום ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי, ותגמלני חסדים טובים, ברוך אתה ה' גומל חסדים טובים לעמו ישראל:

יהי רצון מלפניך וכו': איתא בפרק היה קורא⁸ רבי בחר צלותיה אמר הכי יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתצילנו מעויו פנים ומעוות פנים⁹, מאדם רע ומפגע רע, מיצר רע, מחבר רע, משכן רע, ומשמן המשחית, ומזין קשה ומבעל דין קשה, בין שהוא בן ברית בין שאינו בן ברית:

ברכות התורה. איתא בפרק קמא דברכות¹⁰ אמר רב יהודה אמר שמואל השכים לשנות, עד שלא קרא קריאת שמע צריך לברך, משקרא קריאת שמע אינו צריך לברך¹¹, שכבר נפטר באהבה רבה. אמר רב הונא למקרא צריך לברך¹², צריך

העברת השניה וחדוש הכוחות. וצריך ליתן טעם מדוע בתוך הברכה על ההודאה לה' בהסרת התנומה או מבקשים בקשות להצליח בעבודת ה' ולא ליכשל בה? כתב הראב"ן והו לשוננו, ולפי שיוצא בין בני אדם לישא וליתן עמיהם, צריך לבקש רחמים שיתרגל לתורה וידבק למצוות ולא יעבור אליהם, והו שמברך בה 'ולא לידי עבירה בעיני כל רואי', לפי שאמר בה 'בעיני כל רואי ובעיניך' כוללה אצל המעביר שניה מעיני, מעיני מביאר מדבריו שהוא לישא וליתן עמיהם, וכיון שהוכרנו מעביר שניה 'מעיני' מבקשים את המצוה ח' בעיני ה' ובעיני בני אדם, ולכן מצאו לתקנה כאן אע"פ שכן הדין היו צריכים לתקנה קודם שיצא לשוק. ובעיני תפילה כתב זה לשוננו, כי באמת הסרת התנומה בפני עצמה איננה ראויה לברכה אם לא יצורף אליה תנאי נחוץ, כי מה יתרון לאדם כסור מעליו תנומתו אם לא ירגיל אחרי כן את נפשו בתורה ובמצוות, אך יתור כל היום אחרי עינו ולובי, ומה בצע לער אם 'לאור יקום רוצח' (איוב כד), הלא טובה לו שנת עולם, כי שניה לרשעים הנאה להן והנאה לעולם, לפיכך סמכו אליה 'יהי רצון שתרגילנו בתורתך', ע"כ"ל. וכך משמע ברבינו מנוח (שם ה"ד) שהקריאת בזה שכתב והעברת שנתה היא סיבה לעבודת ה', שהיושן אינו יכול לעבודו. ע"כ. ודע, דרכת האבודרהם זוה לשוננו, ואע"פ שהטוב והרע מסורים ביד האדם (פי' וא"כ מה מקום יש להתפלל ע"ז)? הוא מתפלל להשם לסייעו לעשות טוב ולהתרחק מן הרע ע"כ"ל.

יהי רצון שתצילני היום וכו'. כתב (שם) המור, ואומר 'יהי רצון עד בין שאינו בן ברית'. ואם ירצה להוסיף עוד בקשות הרשות בידו, ואין בו משום שינוי מטבעו, ע"כ"ל.¹³ ואמנם תפילה זו מקורה במסכת ברכות (נז): ועוסקת בתפילות שדויו חז"ל אומרים אחר תפילת הלחש, ש"מ המעם שקבעו מסדרי התפילה באן, לפי שנגררת אחר הבקשות שכבר התחיל בהם בברכת 'המעביר חבלי שניה', שבקשנו בה ליצול מיצר הרע, וכן מוכח מהראב"ן שכתב כאן בזה הלשון, 'וחורר' ומבקש שתצילני היום מעויו פנים רשעים, ומעוות פנים שלא ארשע, ע"כ"ל.¹⁴ והוכרנו לעיל שהראב"ן נתן טעם לבקשות אלו שהן מפני שיוצא לשוק בין בני אדם לישא וליתן עמיהם, על כן צריך להקדים תפילה זו. וכתב בספר ישור ושורש העובדה זוה לשוננו, ויהי רצון וכו' שתרגילנו בתורתך וכו', יהי רצון שתצילני היום וכו', שני תפילות אלו נתקנו לתיקון הנפש, וזה לשון הראב"ן 'ול יהי רצון הראשון הוא להרחיק מלפנינו מעויותינו, יהי רצון השני להרחיק החיצונים מחיצונותינו, ובודאי ראוי לאמרו ככוננו במתן, ע"כ"ל' ה"ס"ה"ע. ובספר סדר היום מסכם את התפילות הנ"ל זוה לשוננו, הכלל העולה מכל שאלתינו בכל בוקר ובוקר, לבקש מאת אלקינו יתברך ויתעלה, אל יתן לנוט גולינו מדרך הטוב והישר, אלא שנוכל להפיק רצונו והפצו כל ימינו על אדמתינו, ולא יארע שום דבר הקלה על דינו, ע"כ"ל.¹⁵

ברכות התורה. מהמנרא שהבאנו מפרק קמא דברכות מביאר שלימוד התורה טעון ברכה לפניו, ולמסקנת האמוראים צריך לברך על כל דבר תורה בין למקרא ובין למדרש ובין למשנה ובין לתלמוד. ובמנרא שהבאנו מפרק מי שמתו משמע שחובת ברכה זה היא מן התורה ולמורה מן הפסוק "כי שם ה' אקרא בה גורל לאלקינו" (דברים לב), וכדפירש רש"י ששכבא משה רבינו לפתוח כדברי תורה של שירת האויגו, אמר להם לישראל אני אברך תחילה ואתם ענו אחרי אמן, וזהו "כי שם ה' אקרא" בברכה, אתם "הבו גודל לאלקינו" באמן.¹⁶ וכן פסקו כמה ראשונים, הרמב"ן בהשגותיו לספר המצוות להרמב"ם (שכתב הענין טו), הרשב"א (ברכות מה:), הנאייר (ברכות כא:), החינוך (מצוה תל), ועוד.¹⁷ ומסקנת הגמרא הלכך לימרינתו לבלוהו. והנה אע"פ שבמנרא נראה שהטעם שצריך ג' ברכות לברכות התורה ולא די באחת, הוא מפני שכל אחד מהאמוראים היה מברך ברכה אחרת ולכן אמר רב פפא הילכך נירמיתו לכולוהו, אבל בראשונים נראה שכל ברכה מוסבת על חלק אחר בתורה. וזה לשון תלמידי רבינו יונה (ברכות ה: בדפי הר"ף ד"ה ודא), והא דרב המנוגא מעולה שבברכות מפני שמוכיר שם שבח ישראל ושבח התורה, ואע"פ שסמכה לחברתה פותחת בברך מפני שדרך הוא לאמרה בפני עצמה כשמברכין על התורה, ומסקנא כדרב פפא דאמר נירמיתו לכולוהו, וכנגד אלו השלש ברכות תיקנו לומר בבוקר שלש עניינים, 'מקרא' דהיינו פרשת הקרבנות, 'ומשנה' דהיינו איהו מקומן, 'ומדרש' דהיינו ה' ישמעאל אומר וכו', וכרכת אשר בחר בנו שהיא מעולה - למקרא, וכרכת הערב - למשנה, וכרכת על דברי תורה - למדרש. ולדעת רבינו יעקב ו'ל שאומר דלא אמרינן כל ברכה הסמכה לחברתה

ותן טעם לדבריו כמו שהקורא בתורה מברך ברכת התורה ולא השיבא ברכה לבטלה, ואע"ג שכבר בירך קודם פרשת קרבנות ואיהו מוקטן ורבי ישמעאל, וה"ה דהבא לא חשיבא ברכה לבטלה. והשבו עליו בתוספת דלא ידו לקורא בתורה, דהתם אפילו בירך על עסק התורה שעסק בפני עצמו צריך הוא לחזור ולברך על קריאתו בצבור, שכן תקנו לברך גם אחר בחר בנו כמו שנתקנה ברכה לאחרית, וכמו שנתקנה ברכת אשר בחר בבניאים טובים על התפירה. ועוד, דאפי' במקום דשייכא ברכה אפילו בספר תורה הקפידו שלא לגרום ברכה שאינה צריכה, כדאמרינן ביומא (דף סח:) "ולעשו"ר" כדבוחש הפקודים קורא על מה. ע"כ"ל.¹⁸ ועל דרך המוסר כתב בספר הקנה זוה לשוננו, המעביר חבלי שניה טעניו. כי הטיבנו בלילה עיפא מהדין, ומחצות ואילך מקבלת כח, ולכן מברכים הנותן ליעקב כח, והמעביר טעניו ותחלים (מד) "ועלה למה תישן ה'", וכל אלו נמצאים באדם, לכן צריך לברכם. כתב בספר היום זוה לשוננו, מברך לחיות לאל יתברך ויתעלה שחמיר תנועת בחסבותיו ורעיוניו שהיו לו בחיולו על משהו, והשכיל אתו שכל טוב לחיובו להחליט לחיותו. (ס) במהשיא' שם פרשת באופן אחר וזה לשוננו, מצאתי כתוב דהכי טעמא ליש ברכת התורה "כי שם ה' אקרא" דהיינו כשאני קורא בתורה שהיא כולה שבת של הקב"ה שכל התורה באותיותיה היא שמויתו של הקב"ה כדאיתא בברשותי, ע"כ"ל.¹⁹ וברדת הרמב"ם שלא מנא לביצת עשה, נקטו הרבה אחרונים שחיובו הוא מדרבנן, וקרא הנ"ל הוא אפסכתא בעלפא, ומ"כ במגילת אסתר שם. אמנם בקרית ספר (הלכות תפילה פ"ב), נקט סגמ הרמב"ם ס"ל שברכת התורה הוא מדאורייתא, והטעם שאינו מונה אותה למצוה בפני עצמה, מטום שהיא ככלל מצות תורה, ע"כ.

המקור לברכת התורה:

הטעם שסומכין רצון לבו יז

הטעם לברכת רצון לש

המקור לברכת התורה:

ומעוזת פנים שלא יצא ממני שום ממזר שהוא עו פנים אדם שהוא
ביישן ומכויזים אותו פניו משתנים, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי
תחטאו³⁹, אבל אדם הוצף פניו אין משתנים, ומותר לשאואתו, וכתיב⁴⁰ ועו פניו
ישנא ישנא כתיב⁴¹, המניח פנים ומקשה ערפו בלי לבחן.

מוצו הרע הקב"ה קראו רע, כי יצר לב האדם רע⁴². יצר בגמ' עריל
הפרך ערל והיה לו יע כמו הערלה המאוטה⁴³, כך יצר מואט דרכי האדם
וטוחם לב כרי לחדוטיאו.

ומחברי רע כמו שארע לאמתן, דכתיב⁴⁴: ולאמתן ריע ושמו יתוב ויען
לו לשכב עם אחותו, לך אמר ולאמתן רע, על כן יש לבקש שיצילנו מחבר רע.
ומשטן המשחית הוא המחטיא הבריות העולם ומשטן. ומשטן הוא

בענין [ה'] מדת הדין, כשקד"ה רוצה להטיב לאדם אומר השטן החכם תעשה
לו טובה, תסדו קודם, וילך השטן ויקח את מפתחות התאווה ומטעהו כדי
שישחית זה דרכו, עד אשר יראה כי לא יכול לו, וזה השטן המשוזר.

מדיון קשה שלא יבא לידם. ומבעל דיון קשה אשר יבא לדיון עמי: **בין**
בין ברית ובין שאינו בין ברית בין אם ברית בין ברית, ישואל, בין שאנו בין
ברית, גר, ותצילני.

[ח] רבין כל השלמים

(סדרות התפילה)

מה אתה ומה חיינו, ז' מה נגר י' וזבלים בקהלת.

ומה אתה ומה חיינו וכו', ה' ימה' כתיב נאן, נט ה' דברים י'
שפמניציגם האדם הן לרע הן לטוב, אילו הן: האוניים, והענינים, הזאפים, תפה,
הידיים, והדגלים והגמין. ובמשליל² מציעו פטוק שמחזיל בח' ומטיים בח': חכם

יבא וטר מרע ונטיל מתעבר וכוטת. ותחמיא אפי' ומצא ה' דוגמא כמו
עזרתך, כלומר שלבו טטה לסובה⁴, דכוחהיזי אמרי' בק"ש: הכרתם את כל
מצות ה', פי' יש בו ה' חוסין, אבל פי' רש"י⁶ וכתבתם את כל מצות וכו', ציעית
והחוסין והקשרים' תרי"ג מצות, ורבותיה דרש"י⁸ תכלת דומה לים, וים לרקיע.

ורקיע דומה לכסא הכבוד.

39 שמת כ י'. 40 קהלת ה א'. 41 תענית ז ב'. 42 סוכה ב, א. 43 ע"י סדרים לא, ב:
ב: מאוסה ותערלה וכו'. 44 שמותל ב י, ג.

[ח] 1 אילי צדיק לוחקן: אברים. 2 משלי י טו. 3 תהילים מז קיט. 4 ל"י
תחת. 5 במדבר טו לט. 6 רש"י במצות לט. א בוסס ד"ז לא: פירש בקונטרס גבי ציצית
שקולה כנגד כל המצות לפי שציצית עולה ת"ז ותיטין והמשה קשרים עולה תרי"ג וכן כושי"ע על
החומש במדבר שם. 7 אילי צ"ל: וזי' חוסין ה"י קשרים. 8 מנחות ג, ב.

יעובנו בדין. ודיקא נמי זכובי מות, מכלל שהוא מלאך המות הוא השטן
המבאיש ריחו של אדם בעיני יצור, ומבאיש דרך השטנה, ומעיד עליו,
דכתיב²¹: יושבי הארץ כחובנים. וכתיב²²: כי עוף השמים יילך את הקול.
השמיים בגמ' נשמה²³. חושב כלל לימן אצל יצר טוב ומרצה ומייטיט טוב
לאדם. ובידו נשמה קנה כמין שפופרות מלא דם, ושופך כלל מן הדם. ומתחם
הגוף וכתיב²⁴: כי הדם הוא הנפש. ובשעת יציאת הנפש המלאך תופש בידו
אותו שפופרת שביד הנשמה ושומט הנשמה מן הגוף. ויצר הרע דומה לזכור
כמעט לחוב ומייטיט ללל רע, והלל חבור שהוא הנשמה והרשע חולך אחריה,
וכשצודק מרני יצר טוב על יצר הרע חולך בדרך ישר, ולפי שירצו הרע שוכן
בין נקבי הלב למעלה, שני הנקבים (האקראים מפותח הלב, רענה אתו מבקשים
שלא ישלוט בנו יצר הרע שכל כוונתו ליעוה.

והרחיקנו מאדם רע ומשכנן רעים עושים.
בסוד²⁶ הרבה שונתם רעים עושים.

ומיוצר הרע כלומר שמרתי מפני היצר, אפילו לא ישלוט בו, והרחיקנו
לכל יבא על כלל, שלא ידבר אילי להחטאתי. והרחיקנו מיוצר הרע שדקב"ה
קראו רע, שאמר²⁷ כי יצר לב האדם רע²⁸. אבל הרבקי ביצר טוב וחוטי לוח
ולחוס ולרחמים. בעינין תחלה, ואחר כך בעיני כל רואי.

והגומלני חסדים טובים שאותה גומל חסדים טובים לכל העולם.
בא"י גומל חסדים טובים ליעמו ישראל שהוא גמלם ברחמי וברוב
חסדים²⁹. ואנו אומרים³⁰ על ג דברים העולם עומד על דחוריה ועל גמילת

שמותי, בעבודה, בגמילות חסדים³¹: אמרתי עולם חסד יבנה. על כן אנו אומרים
גמילות חסדים³², ונודה זו בני ישראל, ועבודה איזה מקומן. ובב"ס זו רצו
תיבת במנין הן, לפי שאמרו חכמי לוח לוחם ולרחמים בעיניך. וג' דברים הן
חוסד ורחמים כנגד חורה נביאים וכתובים³⁴ שכתוב³⁵: יזמם יצרה ה' חסד, מה
טעם לפי שבלילה שירד עמי תטסק בתורה³⁶.

יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלוקי אבותי שתצילני משני
פגנים הם רשעים שלא יאמרו על ממזרות, כדאיתא בפרק במה מדלפקי³⁷. וח'
הבקשה בברכות בפרק הדיה קורא³⁸.

21 ישעי' מ כב: ויחש על חנה הארץ וישפיה כחבנים. 22 קהלת ו ב'. 23 וכתם הנפש לו כס,
שעה"כ הדיב (נמ" 214). 24 ויקרא י"א. 25 לפינע: ומחבר ריע (ברכות ס, ב). 25 אבות
פ"א פ"י. 26 ז ב'. 27 בראשית ח כא. 28 סוכה ב, א. 29 ישעי' סז ז: וברוב
חסדי. 30 אבות פ"א מ"ב. 31 ירמיה לג ה'. 32 תהילים פט ג. 33 כלומר תחלה
בזמן הגמל חסדים, ואחר כך אומר פושט הנמדי מפסיקי החורה, וסוד העבודה כפושט איהו
מקומן. 34 והני לוח לוחס ולרחמים בגימ' ונורה נביאים וכתובים וי' יסקא אוהבדן. 35 תהילים
מו ט. 36 ע"ז ג, ב: כל תטוסק בחרדה בלילה ל' ומה טעם יסמ יצוה וגו'. 37 שבת ל, ב:
אבותא ליה: צלוחה לרבי ולא לרשע. ורבי דר' כי הוה מצלי אמר יצי רצון שמועלי היום ממני
מפני המצות פנים רעי רש"י שם. 38 ברכות טו, ב ורש"י שם.

שחרית

ולא לידי עברה ועון ולא לידי נפיון ולא לידי בזיון ואל ישלום
 פגנו יצור הרע ותהי'קנו מאדם רע ומחבר רע ודבקנו פי'צור
 מרוב ובמעשים טובים וכוח את יצרנו להשת'בד לה ותגנו
 היום ובבקר יום לתן ודקסד ולרחמים פגיונה ובגיוני כל רואינו
 ותגמלנו חסדים טובים : פרוה אתה יהוה הגומל חסדים
 טובים לעמו ישראל :

משם וארז"ל והבא לפמא
 שומחין לו ואיה דגרסי שחחין
 לו על זה אלו מבקשים שא'
 הביאו בו' כלומר שא'
 נמלא פתח פתוח דא"כ קשה
 מה זה אל הביאו וכו' ס"ד
 שהקב"ה יביא את האדם
 לידי כך אדרבה טוב וישר
 ה' ע"כ ויהי חסאים בדרך :
 ולא לידי נסיון ולא לידי
 בזיון . פי' אטע"י שחרגילי
 בחורקך והדבקי במלוךך
 בקשתי אל הביאני לידי
 נסיון אטע"י שנאמר ה' לדיק
 יבחן ודוד המע"ה אמר נסני
 ה' מ"מ חזי מה עלמה בו'
 ולא לידי בזיון . פי' באם
 לנפק להבאני לידי נסיון
 פהיה עמדי לחקני ולאמנני

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שתצילני היום
 ובכל יום מעני פנים ומעוזות פנים מאדם רע מיצור רע
 ומחבר רע ומשכן רע ומפגע רע מעין הרע מלשון הרע
 מפלשינות . ומעדות שקר . משנאת הגריות . מעלילה .
 מפיתתה משונה . מחולאים רעים . ממקרים רעים . ומשפטן
 המשחית . מדין קשה . ומבעל דין קשה . בין שהוא בן ברית
 ובין שאינו בן ברית ומדינה של גיהנם :

בקדושה ובסברה שאעמוד בנסיון ולא ימשוך ממני בזיון : ואל ישלום בנו יצר הרע . בקשה זו היא לאחר שיזכה
 לשלימות הבורה והמזות שלא ישלום בו יצר הרע כי כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו . והבחינו מאדם רע
 פד אדם הביעל אשר עליו נאמר אשר שלם האדם באדם לרע לו הוא סוד המלבשות הקדושה בקליפה להכניע'
 כמבואר בפרדס אין להקשות על אלו הנקשות מה מועילים כי הלא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים והבחירה
 חונה בידי אדם הלא מצינו גם דפ"ה החפלה על כיוצא בזה כמה פעמים הס לבי אל עדותך וגו' העבר עיר
 מראות הוא וגו' הדריכני בנתיב וגו' ואלה רבים וכן בחפלה י"ח אלו מחפלים חנינו מאחק דעה ובינה וכו' .
 השיבו אביע לבורך וכו' וכן במקומות רבים . הענין הוא שישלם הקב"ה מאחזקו המונעים המעכבים מלבוש אל
 השלימות וזמין לנו דרכים המביאים לידי חבליה אל הענין בעלמו הרשות וחונה . עוד יש בענין הזה סוד כי מצינו
 לפעמים החסאים הגדולים גורמים שמסיר הקב"ה הבחירה מהאדם לקיים הלישמהו לרשע וימותו כענין שקרא
 בפרעה ובסיוחן וכן בבני עלי כי חפן ה' להמיתם כמו שהאריך שם הרד"ק . כי מדה טובה מרובה ממדת
 פורענות וא"כ מכ"ש שיהיג הקב"ה מדה זו לאחר זכויות הרבים שיוסיף הקב"ה פהרה על פהרתו וימן בלבו
 דביקוח נפלא ומזה גוררת מלוא : ותגנו לתן ולחסד ולרחמים . הן הוא יסוד כמ"ש באיש לדיק נח ונח מלא
 תן וגודע כי עני המכריעין הפלרת ויסוד הפלרת מפה כלפי חסד ויסוד נוסה לקו הדין והנה מכרו בכאן ג'
 קיון קו חסד וקו הרחמים וכדי להרפו קו הדין הזכ' במקומו יסוד ואמר בענין . שיהיה הטעם מעינא
 שקיחא ובעיני כל רואינו שלא יהיה שום קפרוג משום חניני הן גשמי הן רוחני . וגמלני חסדים טובים כי יש
 חסדים הטעמים זכות וזכו שאמר יעקב קפונתי מכל החסדים היה ירא שמה נחמטו זכותיו . ע"ז אלו מבקשים
 שיהיו החסדים טובים :

בידי רצון הא' הבקשה היא על פשרא דשמאלא בכל עניפה שלא השלום בנו והיא רוחני בקוף לפני אדם וביפי
 רצון השני הבקשה על בני בליעל הגשמיים עזי פנים שבדור ומאדם רע בו' . וכן כולם שיצילנו הקב"ה
 מידי . ומשכן המשחית כמו שמצינו בשלמה ויקם ה' שכן לשלמה את הדד האדומי :

הגה"ה

בפאר פדר סיום כתב ג"כ דברים נאמין נפי' ברכות האלו קרוב לטעוין וז"ל כל בעל נפש החסן בעבודת אלהיו ויראתו
 וחרד על דברו רדין לכוין בכל ברכותיו ולא יאבד אחד מהם בלא כוונה כי זה עיקר גדול בירא' וישבת לבורא עולם ית'
 שחזיר לו נשמתו בחמלה ונחן לו בינה והשכל להבין ולהשכיל למאוס ברע ולבחור בטוב כמו שנתן לשכוי בינה להבחין בין יוס
 ובין לילה כן יהי רצון מלפניו שיכין את שכלו ואת תבונתו לבחור בכל דבר טוב ובדרך החיים 'כרחיק מעליו כל דבר רע
 ודרך המות לקיים את הכתוב ובחרת בחיים ולפקח את ע' לראת ולעשות את כל דרכיו מתוקנים ומיושרים כדת וכשורס כן
 יהי רצון שיפקח עיניו בין עיני השכל בין עיני הראת לראות את כל דבר הנאות לו לראות ויעביר עיניו מראות ברע והוא מתיר
 אפורים שהתיר מאכרו מושכב מוטל על ערשו השב כמת נמכר ביד הטומאה השורה עליו כן יתיר מאכרו אשר הוא אסור
 בזיקים ביד יצרו הרע שיבקש ממנו טענת ותואנות לעבור על רצון קונו . והלביש ערומים להלביש אותנו בגדי ישע אמונת
 תורה התמימה כן יהיה רצון שלא נמוש מאת נתינו כל ימינו ויסיר מעלינו הבגדים האזאים ממחשבות רעים והרפורים קשות
 שגלג לפנינו בלבושים נאים ומתוקנים שלא ירחיק אותנו מאת עניו והוא הווקף כפופים מששיל ומרים הוא זיקף כפיסת קומתו
 בין פרים וישמעאל ויריס אותנו במפלת תורתנו וקיום מלכותו ויתקדש שמו בעולם . ורקע הארץ על המים שיוכל האדם לעשות
 את כל דרכיו בקיום דת ומשפחה כן מכה ללכה בהם להסיק רצונו וחפצו להחלה לפני ה' בארצות החיים . והבין מלעדי
 גבר ליעך בדרך אשר ירצה פי שבחירה בידו הוא יבין לעדנו לטוב ללכת בדרך לא נכשל בה ועשה לו כל דרכיו שהענינים הארצין
 נאדם

לשמות גזר להמרות מלכות על רע וידיה שמה למר בק"ו ולא ממנו למעט עמנו. מקור שם פ"ח מ"ו מעין הרע. ית לבין מ"ט ר"ל ככל מקום שילצרו ענין הרע נקמו עצומים עין הרע ולא פמרו עיניהם רעיהם ומלמתי להאמן מהפ"ר נפלא מ"ז מצוינו ולצרכים דף מ"ז שכתב דהנותן עפ"ר לא יתכן אם לא יסמוך עין אחר ויתכן להטיל עין הרע צמוד כי צרינו ענין עולם הוא כלם בלתי עולם, אך מקור שם פ"ח מ"ו פ"ח כמסוגר עין ה' מנלמט כמפ"ח ומעלה עפ"ר והפ"ר מעין הרע. מי שהוא רוצה ועין מוכה אין עולו זו עין הרע וי"ח בן פורח יוסף והוא רוצה ולא על עין שאין עין הרע עולו זו.

מרישת הרע. למרו ר"ל כחומר טורף דף ר"כ מי סרלה לקוים טולם סוף כול נלור לשוק מרע עפ"ר לא נמן הפק"ה אם הסורה להטיל אלא כפי אלא יעסקו נלעון הרע ורצנים נצולים. שומר טורף דף ליש מני ע" אומ"ז

ראיתי לומר חסיד המקובל המפלא הרושי שרטיב ילדתי שיהיה נחמד לדבר שנים ילדבור חיל קודם שהיהל המירות היה אומר שכן צריך על פי מה

פרישת התקידה אמר בכונה גדולה וישיב עיניו ולבו עד כמה פנתה עבודת ה' שאהיה אבינו שיהי אבינו שיהי בן ד"ז שיהי ספר קבלה ויכלו שיהיה יחיד בראון נמנה. ומפרישת יאמרו על קיצורו עבודתו ותבדד יאמר מהו ויתעורר ותעוררות קודש ילדתי מכאן ולחמה ליראה את ה' ורצון אהבה.

כשיאמר והקוד את יצחק בני יצחק ה' שיהיה ה' שיהי משה כשהם מקשרים על וישאלו.

מנוולת התקידה לכבוש הדין ולכן התאפיין בכונתה ותחבו חיל דאם שב בתשובה בכונת התקידה כדבר שיהי ע" ב

אליהינו ואלהי אבותינו זכרנו קוצרן טוב ואת השבתה עשבתה לאברהם אבינו בחר המורה ואת התקידה שקדך את יצחק בנו. אמרו ר"ל זלכות עמעונו (פי האו"ט) ששאלו לה הק"ה לאמנתי ששמונו עמנו וי"ח קודם אם נער אמם מילד ר"ל עממך, וישינו נפשו חוה כי בנד לצבוק, וממרו י"ל וצ"ר פי ר"י) נבכה אלא צרכים לך, שם אצרכים נבכה למע נפשו וצ"ר, וישעש לפי זה הבט

שאלו אמורים קודם פרשת העקרה חסור לנו וחי' ואת השעוה שעשעתם אצרכים אצרכי צהר המורה ואת העקרה שעקר את צמח נמ, והקדקו האלמונים לרשימה מרעני ליה לך העקרה ואת השעוה לצרכים מברך, ולפי דרכנו מה שמת נמן דמלך העקרה הממוסרמת, עוד אמרו היטה עולמנו ענין אצרכים שביין עמנו לעמו ועל זה כפל השעוה כי בנד מברך נבכה אלא צרכים לך למור ולרבות זה שו אמורים יסור לנו אם השעוה דשם ענין אצרכים כשפלו ואת העקרה הממוסרמת ומתו"ה הקדים ענין השעוה לרמו ענין אצרכים עפ"ה אשר המורד נפשו קודם עקרים צמח. רמז יח"י פ"ה

וידי רצון מלפניך, יהוה אליהינו
ואלהי אבותינו, שפתו ילנו
בתורתך, ודבקנו במצותך, ואל
תביאנו, לא לדי תשא, ולא לדי
עברה ועון, ולא לדי נפיון, ולא לדי
בזיון, ואל תשלש בנו יצר הרע,
והרזיקנו מאדם רע, ומחבר רע,
ודבקנו ביצר הפזוב, וקמצעים
שואבים, וכוף את יצרנו ולהשעבר
לך, ותננו היום וכל יום לחן ולהסוד
ולרחמים פעיך, וקעיני כל רזאנו,
ותגמלנו חסדים טובים: פרך אתה
יהוה, הגומל חסדים טובים לעמו
ישאל:

והוא תביאנו ידי השא, ואפי' לגורי הא"י י"ל שפירשו כל מעשה לדי שיהי ע"ה ולא לדי עברה ללית עפ"ר, כלומר שם העון גרם להמסר מ"ו צלם שם כעוה שאל מלפניו, כי מני צונתו נלמחו על דרך טוב אית ויכולה צה ולהי אפריקן כל מעשהו לדי טעם ולא לדי עברה לא לדי נפיון, ויכריחו גורי הא"י י"ל ולא לדי נפיון שפלו נעטרוה דקדושה, ומה מנעוהם העוסק הנורם.

ובוא את יצרנו דהשעוה לך. ואפי' להכר עטרת וקדם עכבה לזין לומר ומוק אם פלע להשעבר לך, כי הכל צריך עמים מור ומלמט עמים עפ"ל היינו לצבר ולעון זה מורה שיעור האפי על שם המעוררות, והלמה שיהיו נלפס לעלי והעשרות לא לדי שפירק"ה שיהי למסר עיניו וזו שנוער עללי הרע לל ימנה וינעו ללמס, ומלמנו מלמנו ית כפי ערך ההעוררות שמתעורר האדם וכל זה מקום נבכה פי מ"ו

יהי רצון מלפניך יהוה אליהי ואלהי אבותי, שתצילני היום וכל יום, מעי פנים, ומעוזת פנים, מאדם רע, מיצר רע, מחבר רע, ומשכן רע, ומפגע

עסק סבורה ללפי עסקו מצוה בן מנל נפשו ומשה יראשו, ואת עוסק היטה מצוה פ"ח לצפיר מוסר ואת יענה למור המורה לא יועילו זו שפיר מוסר כלל ע"ה. (ב) למור המשניות סמוול צימר נפול האפי"ר מ"ח"ה ה"כ עיר וקדוש נבי' רחמי שמונה ... (ג) קודם משמורת ויטמוק מצוה ומנעל האפי"ר וי"ח שאל להורגו השכס להורגו ר"י מ"ח"ה ע"ה מ"ח"ה ע"ה, בן מלמתי ר"י מנש רצוה יהודה המסור וצ"ל (ב) וי"ח גמר להורגו השכס להורגו ר"י מ"ח"ה ע"ה מ"ח"ה ע"ה, מנש קדוה רב"ח, מנש עמוה גם יצר כשישקק המורה יסמלו בשם שדי ויכוין שאמורים על שדי הוא שם קדוה רב"ח, מנש עמוה גם יצר צלילוי יוד לדי ר"ח ע"ה ויעילו נפול האפי"ר ר"י רצוה האפי"ר וצ"ל (1) המינו והשפל בלמתי און סמ"ח שולו זו ... (1) יעשה על סמוליו והספי"ה אונה יכולה להצדק ענין שטרי נמנעתי. הרע עיר וקדוש מבר"ה פלפירש ולה"ה.

7

